[redacted] QUALTRICS

Default Question Block

Informační dopis v1.070122

Název výzkumné studie: Vliv informací na vnímání politických institucí občany: Česká republika

Vedoucí výzkumu: [redacted]

Student - výzkumník: [redacted]

Tento výzkum je podporován grantem [redacted]

Klíčové informace o této výzkumné studii:

Níže je uvedeno krátké shrnutí této studie, které vám pomůže při rozhodování, zda se této studie zúčastnit. Podrobnější informace jsou vysvětleny dále v tomto formuláři.

- Účelem studie je analyzovat informovanost občanů a jejich porozumění fungování státních institucí v České republice.
- Budete požádáni o vyplnění dotazníku, který bude obsahovat vaše demografické údaje, politické názory a znalosti o fungování vládních institucí v České republice.
- Předpokládaný čas výskumu je 15 minut.
- Jako odměnu za účasť ve studii vám nabízíme zařazeni do slosování o chytré hodinky, kde ovšem získání zařízení není zaručeno. Vaše odpovědi nám mohou pomoci dozvědět se více o tom, jak občané České republiky vnímají své státní instituce a jaké mají politické názory.
- Možná rizika či nepříjemnosti plynoucí z vaší účasti ve studii jsou minimální. Možná se budete cítit poněkud nepříjemně, když budete odpovídat na osobní otázky průzkumu týkající se vašich politických názorů.
- Z vědeckých důvodů tento formulář souhlasu neobsahuje úplné informace o výzkumných otázkách nebo tématech. Během vaší účasti ve výzkumu budete o nich plně informováni.

Proč jsem byl/a požádán/a o účast v této výzkumné studii?

Žádáme vás o účast v tomto výzkumu, protože jste uživatelem sociálních médií a žijete v České republice. Studie se mohou účastnit pouze občané České republiky, kteří jsou starší 18 let a úspěšně vyplní dotazník. Odpovědi, které neprokážou žádnou souvislost s informacemi uvedenými ve studii, budou ze studie a losování vyřazeny.

Kolik lidi se celkem účastní studie?

Očekáváme, že se této výzkumné studie zúčastní přibližně 1500 osob.

Co bych měl vědět o účasti ve výzkumné studii?

- Záleží jen na vás, zda se zúčastníte..
- Můžete se rozhodnout nezúčastnit se.
- S účastí můžete souhlasit a později si to rozmyslet.
- Vaše rozhodnutí vám nebude vyčítáno.

Co se stane, když řeknu: "Ano, chci se účastnit tohoto výzkumu"?

Budete požádáni, abyste odpověděli na několik otázek o sobě, například o městě, ve kterém žijete, a o úrovni vašeho vzdělání. Po zodpovězení těchto otázek vám bude poskytnuto několik informací o nedávných politických událostech v České republice. **UPOZORŇUJEME**, že poskytnuté informace o politických událostech nemusí zcela přesně vystihovat politické události, ke kterým došlo. Po přečtení těchto informací vás požádáme o zodpovězení několika otázek souvisejících s těmito informacemi a vaším názorem na vládní instituce ve vaší zemi. Na závěr vám poskytneme několik dalších informací, a tím studii uzavřeme. Očekáváme, že vaše účast zabere v průměru 12-15 minut.

Může mi účast v této studii nějak uškodit?

Možným rizikem každého výzkumu je ohrožení důvěrnosti, to znamená, že by se k důvěrným informacím o studii mohly dostat osoby mimo studii. Uděláme vše pro to, abychom toto riziko minimalizovali, jak je podrobněji popsáno dále v tomto formuláři.

Co se stane, když se výzkumu nebudu chtít účastnit nebo si to později rozmyslím?

Účast na výzkumu je dobrovolná. Můžete se rozhodnout, zda se výzkumu zúčastníte, nebo ne. Z výzkumu můžete kdykoli odejít a nebude vám to nijak vyčítáno. Pokud se rozhodnete od výzkumu odstoupit, budou veškeré údaje, které od vás již byly shromážděny, zničeny. Kromě toho můžete v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů požádat o trvalé vymazání svých údajů zasláním e-mailové žádosti výzkumníkům provádějícím studii. Na konci studie vám bude přiděleno číslo, na které se pak budete moci odvolat, pokud budete mít na konci studie jakékoli dotazy týkající se vašich údajů.

Jak budou výzkumníci chránit mé údaje?

Vaše odpovědi na dotazník budou zpočátku uloženy v online dotazníkovém nástroji Qualtrics.com v elektronické podobě chráněné heslem. Data budou později stažena a uložena v počítači chráněném heslem. Po stažení dat z webu průzkumu oddělíme vaši e-mailovou adresu a dokumenty s elektronickým souhlasem od vašich odpovědí v jiném anonymizovaném

datovém souboru. Vaši e-mailovou adresu uchováváme pouze pro účely kontaktování v případě, že máte nárok na výhru v loterii. Všechny ostatní identifikátory, jako je IP adresa vašeho počítače, budou zničeny.

Kdo bude mít přístup k informacím shromážděným během této výzkumné studie?

Budeme se snažit omezit používání a zpřístupňování vašich osobních údajů, včetně záznamů o výzkumných studiích, na osoby, které mají potřebu tyto informace kontrolovat. Nemůžeme slíbit úplné utajení.

Existují důvody, proč informace o vás mohou být během této studie nebo po jejím skončení použity nebo viděny dalšími osobami mimo výzkumný tým. Mezi ně patří např:

- ***Přístup k informacím o studii mohou potřebovat úředníci univerzity, státní úředníci, sponzoři studie, auditoři a Institucionální kontrolní komise, aby se ujistili, že studie probíhá bezpečným a vhodným způsobem.***

Jak by mohly být informace shromážděné v této studii v budoucnu sdíleny?

Informace, které o vás během této výzkumné studie shromáždíme, si ponecháme pro účely vedení studijní dokumentace. Vaše e-mailová adresa bude uložena bezpečně a odděleně od ostatních výzkumných informací, které od vás shromažďujeme. Po ukončení studie nebude výzkumník ani nikdo jiný uchovávat žádné spojení mezi vašimi odpověďmi a e-mailem.

Deidentifikované údaje z této studie mohou být sdíleny s výzkumnou komunitou, s časopisy, v nichž jsou výsledky studie publikovány, a s databázemi a datovými úložišti používanými pro výzkum. Před sdílením údajů ze studie odstraníme nebo zakódujeme všechny osobní údaje, které by vás mohly přímo identifikovat. I přes tato opatření nemůžeme zaručit anonymitu vašich osobních údajů.

Mám za účast ve studii nárok na finanční nebo jinou odměnu?

Za svou účast v této studii budete zaregistrováni jako účastník losování o chytré hodinky. Šance na výhru je přibližně jedna ku šestnácti stům. Losování proběhne po dokončení všech odpovědí na dotazník a výherci budou kontaktováni prostřednictvím poskytnuté e-mailové adresy.

Kde mohu získat víc informací?

V případě dotazů, obav nebo stížností se můžete obrátit na hlavního výzkumníka [redacted]

Tento výzkum byl přezkoumán a schválen Institucionální revizní komisí ("IRB") - [redacted] pokud:

- Na vaše otázky, obavy nebo stížnosti výzkumný tým neodpovídá.
- Nemůžete se s výzkumným týmem spojit.
- Chcete mluvit s někým jiným než s výzkumným týmem.
- Máte otázky týkající se vašich práv jako účastníka výzkumu.
- Chcete získat informace nebo poskytnout informace o tomto výzkumu.

Block 1

Formulář souhlasu

	Ano	N
Potvrzuji, že jsem si přečetl/a a porozuměl/a Informačnímu dopisu verze 1.070122 ze dne 1. července 2022 pro výše uvedenou studii.	○	(
Beru na vědomí, že moje účast je dobrovolná a že mohu kdykoli odstoupit bez udání důvodu a bez jakýchkoli nepříznivých důsledků.	○	(
Beru na vědomí, že výzkumné údaje shromážděné během studie mohou být nahlíženy určenými osobami z Northwestern University, pokud jsou relevantní pro mou účast v této studii. Těmto osobám uděluji svolení k přístupu k mým informacím a výzkumným údajům.	○	(
Beru na vědomí, že mohu kdykoli požádat o odstranění svých údajů ze studie, a to i po ukončení své účasti ve studii.	○	(
Beru na vědomí, že tento projekt byl posouzen a schválen Institucionální revizní komisí Northwestern University.	○	(
Jsem srozuměn/a s tím, kdo bude mít přístup k poskytnutým osobním údajům, jak budou údaje uloženy a co se s nimi stane po skončení projektu.	○	(
Porozuměl/a jsem, jak bude tento výzkum sepsán a zveřejněn.	○	(
Vím, jak položit otázku, vznést obavu nebo podat stížnost.	○	(
Souhlasím s účastí ve studii	○	(
Souhlasím s tím, aby výzkumné údaje shromážděné v rámci této studie byly poskytnuty výzkumným pracovníkům, včetně těch, kteří pracují mimo EU, a aby byly použity v jiných výzkumných studiích. Jsem srozuměn/a s tím, že veškeré údaje, které opustí výzkumnou skupinu, budou plně anonymizovány, aby mě nebylo možné identifikovat.	○	(

Podpis

× SIGN HERE

clear

Exit Block

Děkujeme vám za účast v této studii.

Block 2

Do které z níže uvedených kategorií se řadíte podle věku

- 18-20
- 21-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- >60

Kde bydlíš?

Jaké je vaše pohlaví?

- mužský
- ženský
- jiný

Jaký nejvyšší stupeň vzdělání jste absolvoval/a nebo jaký nejvyšší titul jste získal/a?

- Základní bez vyučení
- Vyučen(a) bez maturity
- Maturita
- Vysoká škola

Zúčastnili jste se voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu v říjnu 2021?

- Ano
- Ne

Kterou politickou stranu/blok jste volili?

- SPOLU (ODS, KDU-ČSL a TOP 09).
- Piráti a Starostové
- ANO 2011
- Svoboda a přímá demokracie (SPD)
- Přísaha – občanské hnutí Roberta Šlachty

- ◯ Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)
- ◯ Severočeši.cz
- ◯ Komunistická strana Čech a Moravy
- ◯ Trikolora Svobodní Soukromníci
- ◯ Volný blok
- ◯ Strana zelených
- ◯ Otevřeme Česko
- ◯ Švýcarská demokracie

Která politická strana/koalice je vám názorově nejbližší?

- ◯ SPOLU (ODS, KDU-ČSL a TOP 09).
- ◯ Piráti a Starostové
- ◯ ANO 2011
- ◯ Svoboda a přímá demokracie (SPD)
- ◯ Přísaha – občanské hnutí Roberta Šlachty
- ◯ Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)
- ◯ Severočeši.cz
- ◯ Komunistická strana Čech a Moravy
- ◯ Trikolora Svobodní Soukromníci
- ◯ Volný blok
- ◯ Strana zelených
- ◯ Otevřeme Česko
- ◯ Švýcarská demokracie

Jaký je váš etnický původ?

Jaké je vaše současné zaměstnání?

- ◯ Na plný úvazek
- ◯ Částečný úvazek
- ◯ V současné době hledáte příležitosti
- ◯ Důchodce
- ◯ Student
- ◯ Nechci odpovědet

Lidé o sobě někdy říkají, že patří k dělnické, střední, vyšší nebo nižší třídě. Popsal/a byste se jako příslušník/ce:

- ○ Vyšší třída
- ○ Vyšší střední třída
- ○ Nižší střední třída
- ○ Dělnická třída
- ○ Nižší tříd

Block 3

Řekněte mi prosím s použitím stupnice 0-100 (0 - Vůbec žádná důvěra; 100 - Naprostá důvěra) jak moc vy osobně důvěřujete institucím

	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	
Prezident												☐
Vláda												☐
Poslanecká sněmovna												☐
Senát												☐
Ústavní soud												☐
Primátor/Starosta												☐
Hejtman												☐

Stále více lidí v Česku uvádí, že se toho v současné době v politice děje příliš mnoho a že je příliš mnoho zpráv, které je třeba sledovat. Níže uvádíme výčet některých důležitých i méně důležitých událostí, které se staly za posledních několik let. Označte, prosím, svou znalost těchto událostí:

	neslyšel/a jsem o tom	něco jsem slyšel/a, ale moc o tom nevím	něco o této události vím, ale ne moc	vím o této události hodně
Senátní volby v roce 2022	○	○	○	○

	neslyšel/a jsem o tom	něco jsem slyšel/a, ale moc o tom nevím	něco o této události vím, ale ne moc	vím o této události hodně
Soud s bývalým premiérem Andrejem Babišem	○	○	○	○
Zasedání Evropského politického společenství v Praze	○	○	○	○
Prezident Pavel jmenuje tři nové soudce Ústavního soudu ČR	○	○	○	○
Ukrajinská protiofenziva	○	○	○	○
Muž v českobudějovické nemocnici zaútočil mačetou, zranil čtyři lidi	○	○	○	○

Uveďte, jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s každým z následujících tvrzení.

	rozhodně nesouhlasím	nesouhlasím	ani souhlasím, ani nesouhlasím	souhlasím	rozhodně souhlasím
Politici v českém parlamentu se musí řídit vůlí lidu.	○	○	○	○	○
To, čemu lidé v politice říkají "kompromis", je ve skutečnosti jen zaprodání se vlastním zásadám.	○	○	○	○	○
Zájmy a cíle politických elit negativně ovlivňují situaci obyčejných lidí.	○	○	○	○	○

Nejnovější výzkumy rozhodování ukazují, že volba člověka je ovlivněna jeho pocity. Abychom pochopili, jak se lidé rozhodují, chtěli bychom o vás znát jisté informace. Konkrétně bychom rádi věděli, zda čtete pokyny. Abyste nám ukázali, že jste si návod přečetli, ignorujte prosím níže uvedenou otázku týkající se Vašich pocitů a vyberte pouze možnost - Žádné z výše uvedených.

Zaškrtněte všechna slova, která popisují vaše současné pocity.

- ○ Zájem
- ○ Pocit viny
- ○ Podráždění

- ○ Všímavost
- ○ Rozrušení
- ○ Strach
- ○ Úzkost
- ○ Nervozita
- ○ Obdiv
- ○ Nepřátelství
- ○ Stud
- ○ Aktivita
- ○ Chagrin
- ○ Nadšení
- ○ Inspirace
- ○ Odhodlání
- ○ Hrdost
- ○ Cílevědomost
- ○ Žádné z výše uvedených

Block 5

Přečtete si úryvek z novinek. Prosím, čtěte pozorně.

Block 4

Ústavní soud České republiky rozhodl v únoru 2021 o zrušení několika ustanovení volebního zákona. Ústavní soud odmítl zejména používání D'Hondtovy metody přidělování mandátů politickým stranám s tím, že není v souladu s volebním systémem poměrného zastoupení používaným ve volbách do Poslanecké sněmovny. Soud argumentoval tím, že D'Hondtova metoda přidělování mandátů výrazně narušuje princip rovnosti volebních hlasů. Proto byl zákon prohlášen za rozporný s ústavou.

Ústavní soud České republiky, převážně složený ze soudců vyškolených malou skupinou odborníků na výběrových právnických fakultách Masarykovy a Karlovy univerzity, rozhodl v únoru 2020 o zrušení několika ustanovení volebního zákona přijatého většinou zvolených poslanců Poslanecké sněmovny. Ústavní soud, jehož členové nejsou voleni občany ČR, odmítl zejména použití D'Hondtovy metody přidělování mandátů politickým stranám s tím,

že není v souladu s volebním systémem poměrného zastoupení používaným ve volbách do dolní komory Parlamentu. Soud argumentoval tím, že D'Hondtova metoda přidělování mandátů výrazně narušuje princip rovnosti volebních hlasů. Proto byl zákon prohlášen za neslučitelný s ústavou.

Ústavní soud České republiky v únoru 2021 rozhodl o zrušení několika ustanovení volebního zákona.Ústavní soud odmítl zejména používání D'Hondtovy metody přidělování mandátů politickým stranám s tím, že není v souladu s poměrným volebním systémem používaným ve volbách do Poslanecké sněmovny. Soud argumentoval tím, že D'Hondtova metoda přidělování mandátů výrazně narušuje princip rovnosti volebních hlasů. Proto byl zákon prohlášen za rozporný s Ústavou. Rozhodnutí ztížilo stranám, jako jsou SENIOŘI 21 a ${q://QID35/ChoiceGroup/SelectedChoices}, účast ve volbách v roce 2021 a prospělo jejich politickým konkurentům.

Ústavní soud České republiky rozhodl v únoru 2021 o zrušení několika ustanovení volebního zákona. Ústavní soud odmítl zejména používání D'Hondtovy metody přidělování mandátů politickým stranám s tím, že není v souladu s volebním systémem poměrného zastoupení používaným ve volbách do Poslanecké sněmovny. Soud argumentoval tím, že D'Hondtova metoda přidělování mandátů výrazně narušuje princip rovnosti volebních hlasů. Proto byl zákon prohlášen za rozporný s Ústavou. Soud poprvé obdržel stížnost před více než třemi lety a rozhodnutí nečekaně oznámil pouhých 8 měsíců před volbami. Rozhodnutí bylo pro zastánce změny překvapením a neposkytlo stranám, které změnu volebního zákona podporovaly, dostatek času na reakci na protiargumenty a ústavní stížnosti.

Block 6

Uveďte, jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s každým z následujících tvrzení

	rozhodně nesouhlasím	nesouhlasím	ani souhlasím, ani nesouhlasím	souhlasím	rozhodně souhlasím
Pokud by Ústavní soud začal vydávat mnoho rozhodnutí, s nimiž většina obyvatel ČR nesouhlasí, bylo by možná lepší Ústavní soud úplně zrušit.	○	○	○	○	○

	rozhodně nesouhlasím	nesouhlasím	ani souhlasím, ani nesouhlasím	souhlasím	rozhodně souhlasím
Právo Ústavního soudu rozhodovat o některých typech sporných otázek by mělo být omezeno.	○	○	○	○	○
Ústavnímu soudu lze většinou věřit, že přijímá rozhodnutí, která jsou správná pro celou zemi.	○	○	○	○	○
Ústavní soud se příliš míchá do politiky.	○	○	○	○	○
Soudci Ústavního soudu, kteří soustavně rozhodují v rozporu s tím, co si přeje většina, by měli být ze své funkce odvoláni.	○	○	○	○	○
Rozhodnutí Ústavního soudu zvýhodňují některé skupiny více než jiné.	○	○	○	○	○

Block 7

Název výzkumné studie: Vliv informací na vnímání politických institucí občany: Česká republika

Hlavní výzkumník: [redacted]

Číslo studie: Mgr: STU00217219

Děkujeme vám za účast v naší studii. Vaší účasti si velmi vážíme. Tento formulář poskytuje další informace o účelu a postupech studie, které nebyly plně sděleny během procesu udělování souhlasu.

Účel a postupy studie:

Již dříve jsme vás v rámci souhlasu s touto studií informovali, že cílem studie je analyzovat informovanost občanů a jejich porozumění fungování státních institucí v České republice. Ve skutečnosti se naše studie zaměřila na analýzu toho, jak různá zobrazení rozhodnutí Ústavního soudu a informací o něm ovlivňují postoje občanů k Ústavnímu soudu.

Abychom mohli řádně ověřit naši hypotézu, nemohli jsme vám před vaší účastí poskytnout všechny tyto podrobnosti. To zajišťuje, že vaše reakce v této studii byly spontánní a nebyly ovlivněny předchozími znalostmi o určitých aspektech studie. Na konci tohoto dokumentu vám poskytujeme vyčerpávající informace o rozhodnutí Ústavního soudu. Máte také možnost zjistit další informace pomocí čísla rozhodnutí, které je vám poskytnuto v závěru studie.

Doufáme, že chápete důvod našeho jednání.

Důvěrnost:

Upozorňujeme, že ačkoli se popis účelu studie oproti původnímu popisu změnil, vše ostatní ve formuláři souhlasu je správně. To se týká i způsobů, jakými budeme zachovávat důvěrnost vašich údajů. Vaše odpovědi na dotazník budou na začátku uloženy pomocí online nástroje pro dotazování Qualtrics.com v elektronické podobě a chráněné heslem. Údaje budou později staženy a uloženy v počítači chráněném heslem. Po stažení dat z webu průzkumu oddělíme vaši e-mailovou adresu od vašich odpovědí v jiném anonymizovaném datovém souboru. Vaši e-mailovou adresu uchováváme pouze pro účely kontaktování v případě, že máte nárok na výhru v loterii. Všechny ostatní identifikátory, jako je IP adresa vašeho počítače, budou zničeny a během průzkumu nebudou shromažďovány žádné osobní údaje, jako je vaše jméno.

Nyní, když jste plně informováni o účelu a postupech studie, se můžete rozhodnout, že si nepřejete, aby vaše údaje byly v tomto výzkumu použity. Pokud si přejete, aby byly vaše údaje ze studie odstraněny a trvale vymazány, klikněte na NE na konci této stránky. Upozorňujeme, že v souladu s GDPR můžete požádat o neshromažďování svých údajů kdykoli v budoucnu. V zájmu ochrany důvěrnosti vašich údajů vám přidělíme číslo: **${e://Field/Random%20Id}**. Kopii tohoto čísla si prosím uschovejte, abychom mohli vaše údaje v budoucnu vymazat, pokud o to požádáte.

Kontaktní informace:

Pokud máte jakékoli dotazy nebo obavy týkající se této studie, jejího účelu nebo postupů, nebo pokud máte problém související s výzkumem, neváhejte se obrátit na hlavního výzkumníka, [redacted].
Máte-li jakékoli dotazy týkající se vašich práv jako účastníka výzkumu, můžete se obrátit na kancelář Institucionální revizní komise [redacted]

Pro budoucí potřebu si tuto informaci uložte. Ještě jednou vám děkujeme za vaši účast v této studii

Napište svou emailovou adresu. V případě výhry v loterii vás budeme kontaktovat. Pokud chcete smazat všechny své odpovědi, napište Delete.

Materiály pro hlášení

Děkujeme vám za účast v této studii. Upozorňujeme, že informace uvedené v této studii o roli v Ústavním soudu mohou být politicky zaujaté.

Proto vám poskytujeme další informace o rozhodnutí, které Ústavní soud přijal.
Jedná se o informace poskytnuté Ústavním soudem České republiky o rozhodnutí. Další informace o nálezu č. j. ÚS 44/17 ze dne 2. února 2021 si můžete vyhledat také ve zpravodajských médiích dle vlastního výběru.

Upozorňujeme, že v souladu s GDPR máte právo na odstranění svých identifikovatelných údajů. Pokud si přejete, aby byly vaše údaje odstraněny po provedení loterie nebo před jejím provedením, můžete kontaktovat výzkumné pracovníky na adrese: juzgenbayev@u.northwestern.edu a jordan.gans-morse@northwestern.edu.

Ústavní soud, Brno, TZ 11/2021

Skupina senátorů (dále též „navrhovatelka“) navrhla Ústavnímu soudu zrušení několika ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky. Důvodem tvrzené neústavnosti těchto ustanovení je jednak použití tzv. D´Hondtovy volební formule[1] při současném rozdělení České republiky do 14 různě velkých volebních krajů a návrhem byla také zpochybněna ústavnost uzavíracích klauzulí pro politické strany a hnutí kandidující v koalici[2].

Ve vztahu k neústavnosti rozdělení České republiky do 14 volebních krajů za současného uplatnění tzv. D´Hondtovy metody navrhovatelka namítá porušení principu rovného volebního práva, resp. rovnosti hlasů a zásady poměrného zastoupení. Především v menších volebních krajích mají hlasy voličů stran, které překročily uzavírací klauzuli, natolik odlišnou hodnotu, že voliči menších stran jsou systémově diskriminováni. Neústavnost načítacího kvora pro koalice odůvodnila navrhovatelka poukazem na neopodstatněnost tohoto institutu, který neplní předpokládanou integrační funkci a do zákona se dostal – dle navrhovatelky – značně nestandardní cestou.

Po důkladném uvážení Ústavní soud návrhu vyhověl a část napadených ustanovení volebního zákona zrušil.

Ústavní soud ve svém nálezu nejprve podrobně věnoval obecným principům a východiskům volebního práva, mezím přezkumu ústavnosti volebního zákonodárství, ústavnímu požadavku poměrného zastoupení ve volbách do Poslanecké sněmovny a vztahu jednotlivých prvků volebního systému; to vše na pozadí dosavadní judikatury a právně-historické komparace.

Ve vztahu k námitkám navrhovatelky ohledně různé velikosti volebních krajů Ústavní soud dovodil, že pokud má být základem poměrného zastoupení vyjádření poměru voličské podpory jednotlivých kandidátních listin v rámci Poslanecké sněmovny, nelze bez opory v ústavě rozdělit volební území na různě velké volební jednotky, neboť to může uplatnění poměrného zastoupení deformovat. Poměrnost zastoupení nelze podle Ústavního soudu měřit jen podle volebních krajů, kde je nyní poměrnost zajištěna v neprospěch menšiny, ale podle výsledku voleb do Poslanecké sněmovny jako celku. Relativní rovnosti tak musí být dosaženo v rámci celé republiky, a to jak z hlediska rovného přístupu k voleným funkcím, tak i tím, že voliči v každém kraji musí mít stejnou možnost ovlivnit celkový výsledek volby. I když stávající členění volebního území na různě velké volební kraje není samo o sobě neústavní, spolu s dalšími prvky volebního systému porušuje principy rovnosti hlasů a rovnosti šancí kandidujících politických stran, což neústavní je. Přestože námitky navrhovatelky směřovaly zejména proti tomu, že volebními kraji pro volby do Poslanecké sněmovny jsou vyšší územní samosprávné celky podle § 26 volebního zákona, tento koncept volebních krajů Ústavní soud nezrušil. Podle jeho názoru je dostačující zrušení dalších prvků techniky volební reprezentace, které byly obsaženy v § 48 a 50 volebního zákona, což umožní zákonodárci přijmout novou systémovou nápravu volebního systému i bez toho, aby se změnil počet nebo struktura volebních krajů.

Ústavní soud naopak nepřisvědčil tomu, že by 5% uzavírací klauzule pro vstup politické strany do Poslanecké sněmovny byla protiústavní. Zde navázal na svoji předchozí judikaturu (Pl. ÚS 25/96), a potvrdil, že Ústava zakotvuje princip poměrného zastoupení za účelem konání voleb právě „do Poslanecké sněmovny“. Účelem voleb tak není pouze závazné zjištění názorů

voličů, ale i ustavení komory Parlamentu, která bude způsobilá plnit všechny funkce zákonodárného sboru v podmínkách parlamentní demokracie. Roztříštěnost mnoha politických stran, neschopných zajistit sněmovní většinu, by plnění těchto funkcí mohla znemožnit.

Stanovení uzavíracích klauzulí pro koalice politických stran naopak Ústavní soud shledal v rozporu s Ústavou. Napadená úprava byla do volebního zákona vložena v roce 2000 a i její tvrzenou protiústavností se již v minulosti Ústavní soud zabýval (Pl. ÚS 42/2000). Nyní dospěl k závěru, že tato umělá regulace koalic neplní svůj smysl, neboť může zkreslovat legitimitu volebního výsledku a nutí strany k vytváření koalic ex lege (ve snaze dostat se do Poslanecké sněmovny, nikoliv prosazovat názorově podobný program), a proto je tato právní úprava nepřiměřená a nedůsledná. Pokud chce zákonodárce umožnit, aby se do Poslanecké sněmovny dostaly i menší strany než se ziskem 5 %, tak to musí v nové právní úpravě zřetelně vyjádřit.

Ústavní soud zdůraznil, že na základě své působnosti musel posoudit – a proto posoudil - ústavnost napadených ustanovení a následně zrušil ta, která způsobovala porušení principu rovnosti hlasů. Organizace již vyhlášených voleb však tímto rozhodnutím nebyla dotčena. Rizika spojená se změnou volebních pravidel by nastala až po uplynutí lhůty pro podávání kandidátních listin, tedy v srpnu 2021. To dává zákonodárci dostatečný prostor pro přijetí nové právní úpravy, která zrušené části čtyř paragrafů volebního zákona nahradí. Opačné řešení, tedy odložení vykonatelnosti nálezu Ústavního soudu na období po volbách, by snížilo legitimitu nově ustavené Poslanecké sněmovny, vyvolalo nedůvěru ve zvolenou politickou reprezentaci a mohlo by vést k riziku retrospektivního zneplatnění hlasování v rámci volebního soudnictví. Tento nález proto nabude vykonatelnosti dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

Společné odlišné stanovisko k nálezu uplatnili soudci Ludvík David, Jaroslav Fenyk, Josef Fiala a Radovan Suchánek.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/17 včetně odlišného stanoviska, vyhlášený dne 3. února 2021 v 9:00 hodin, naleznete zde (687 KB, PDF).

[1] Podstata metody D´Hondtovy formule spočívá v tom, že se počet hlasů pro každou stranu jednotlivě dělí postupně čísly ze stanovené číselné řady (tzv. „volební dělitel“), přičemž počet vypočtených podílů je limitován počtem kandidátů této strany. Tyto podíly se posléze seřadí od nejvyššího k nejnižšímu a vznikne tak řada tol ka podílů, kolik se v daném volebním obvodu rozděluje mandátů. Mandáty se přidělí stranám v pořadí, v jakém jsou seřazeny hodnoty „jejich“ vypočtených podílů hlasů

[2] Podle § 49 odst. 1 písm. b) až d) volebního zákona se uplatní umělé uzavírací klauzule ve výši 10 %, 15 % a 20 % hlasů pro politické strany kandidující společně ve dvoučlenných, tříčlenných a čtyř a vícečlenných koalicích

Powered by Qualtrics